

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพระสังฆาธิการที่มีต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของ
สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ

Factors Affecting the Sangha Leaders' Response to the Sangha According
to the Kalyanamitra Dharma Principles of the Bueng Kan Provincial Office
of Buddhism

ไกรสร เดชสิมมา

Kraisorn Dessimma

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Northeastern University, Thailand

E-mail: Kraisorn.des@neu.ac.th

Received: 14 December 2024; Revised: 24 December 2024; Accepted: 28 December 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของพระสังฆาธิการที่มีต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพระสังฆาธิการที่มีต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม และ (3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาพระสังฆาธิการที่มีต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 249 รูป และกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 10 รูป/คน สถิติที่ใช้สถิติการแจกแจงความถี่ และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการนำเสนอเป็นตารางใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับ

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพทั่วไปของพระสังฆาธิการที่มีต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการศึกษาแผนกสามัญ ด้านการศึกษาแผนกบาลี และด้านการศึกษาแผนกธรรมตามลำดับ 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อพระสังฆาธิการที่มีต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ อย่างมีนัยสำคัญอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ปัจจัยด้านการอธิบายเรื่องยุ่งยากให้เข้าใจ (X6) ปัจจัยด้านความอดทนต่อถ้อยคำ (X5) ปัจจัยด้านการเป็นที่ปรึกษาที่ดี (X4) ปัจจัยด้านการไม่ชักจูงไปในทางเสื่อมเสีย (X7) และปัจจัยด้านความน่ายกย่อง (X3) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .545 .511 .364 .326 และ .225 ตามลำดับ และ 3) จำเป็นจะต้องจัดตั้งกลุ่มไลน์งานคณะสงฆ์เพื่อใช้เป็นช่องทางติดต่อประสานงานระหว่างคณะสงฆ์และสำนักงานพระพุทธศาสนา เพื่อให้การติดต่อสื่อสารเกิดความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รู้จักโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาผ่านสื่อต่างๆ ให้มากยิ่งขึ้น เป็นต้น

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผลต่อพระสังฆาธิการ, การสนองงานคณะสงฆ์, หลักกัลยาณมิตรธรรม

Abstract

This research article aimed (1) to study the general condition of the Sangha leaders towards serving the Sangha according to the Kalyanamitra Dhamma principle, (2) to study the factors affecting the Sangha leaders towards serving the Sangha according to the Kalyanamitra Dhamma principle, and (3) to study the development guideline for the Sangha leaders towards serving the Sangha according to the Kalyanamitra Dhamma principle of the Bueng Kan Provincial Office of Buddhism. It was a quantitative and qualitative research. The sample consisted of 249 people and the target group consisted of 10 people. The statistics used were frequency distribution and percentage of questionnaire respondents. The data were analyzed by presenting in tables using the mean and standard deviation. The multiple regression analysis was performed by using the sequential variable selection method, discussing the results, and analyzing the data descriptively.

The research results found that: 1) the general condition of the Sangha leaders towards the service of the Sangha according to the Kalyanamitra Dharma principles of the Bueng Kan Provincial Office of Buddhism was overall at a moderate level. The order from most to least was as follows: general education, Pali education, and Dhamma education, respectively. 2) Factors affecting the Sangha leaders towards the service of the Sangha according to the Kalyanamitra Dharma principles of the Bueng Kan Provincial Office of Buddhism. The factors with statistical significance at the .05 level were: factor of explaining complicated matters for understanding (X6), factor of tolerating words (X5), factor of being a good consultant (X4), factor of not leading to degradation (X7), and factor of praiseworthiness (X3), with coefficients of predictors in the raw scores (b) equal to .545, .511, .364, .326, and .225, respectively. 3) It is necessary to establish a Sangha LINE group to be a channel of communication between the Sangha and the Office of Buddhism in order to make communication fast and efficient, to publicize to the public about the General Education Department of Pariyattitham School through various media more, etc.

Keywords: Factors Affecting the Sangha, The Service of the Sangha, The Principle of Kalyanamitra Dharma

บทนำ

นโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้มีการกำหนดให้รัฐต้องให้ความอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาที่ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือมาช้านาน ทั้งต้องส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความสมานฉันท์ระหว่างศาสนิกชนของทุกศาสนา รวมทั้งสนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยจะเร่งดำเนินการให้ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม มีบทบาทนำในการร่วมเทิดทูนสถาบันหลักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และร่วมสร้างประเทศไทยให้เป็นประเทศที่อยู่สบาย โดยน้อมนำการบริหารราชการแผ่นดินด้วยการทำงานตั้งใจให้ประเทศ

เป็นที่ยุติที่สลายในโลกที่มีความวุ่นวาย “การรักษาวัฒนธรรม คือ การรักษาชาติ” มาหล่อหลอมและยึดเหนี่ยวจิตใจเป็นหนึ่งเดียวเพื่อเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ให้กับคนในชาติ ให้การอุปถัมภ์ ค้ำครอง และทำนุบำรุงศาสนา ส่งเสริมการปรับปรุงองค์กรและกลไกที่รับผิดชอบด้านศาสนาเพื่อการบริหารจัดการ ส่งเสริมทำนุบำรุงศาสนา มีความเป็นเอกภาพและประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมความเข้าใจในการนำหลักธรรมของศาสนาไปใช้ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนใช้หลักธรรมในการดำรงชีวิตมากขึ้น (เสฐียรพงษ์ วรรณปก ราชบัณฑิต, 2545)

การบริหารกิจการพระพุทธศาสนานั้น เป็นหน้าที่ของคณะสงฆ์ตามพุทธบัญญัติ แต่เนื่องจากอาณาจักรและศาสนจักร ต้องประสานกัน เพื่อความมั่นคงของประเทศชาติ รัฐบาลในฐานะผู้รับสนองพระราชมารยาของพระมหากษัตริย์ จึงเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกิจการทางศาสนา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ในฐานะเป็นส่วนราชการอิสระที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือ ทบวง มีฐานะเป็นกรม อยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี มีภารกิจเกี่ยวกับการดำเนินงานสนองงานคณะสงฆ์และรัฐ โดยการทำนุบำรุง ส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนา ให้การอุปถัมภ์ ค้ำครอง และส่งเสริมพัฒนางานพระพุทธศาสนา ดูแล รักษา จัดการศาสนสมบัติ พัฒนาพุทธมณฑลให้เป็นศูนย์กลางทางพระพุทธศาสนา รวมทั้งให้การสนับสนุน ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรทางศาสนา แต่เนื่องจากโครงสร้างส่วนราชการขาดหน่วยงานระดับพื้นที่ในส่วนภูมิภาค จึงไม่สามารถปฏิบัติการกิจรองรับการกระจายอำนาจจากส่วนกลางในกิจการพระพุทธศาสนา และสนองงานคณะสงฆ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มที่ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จึงพิจารณาให้จัดตั้งส่วนราชการเป็นการภายในมีฐานะเทียบเท่ากอง เรียกว่า สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด ปฏิบัติหน้าที่ในระดับจังหวัด รวม 77 จังหวัด ยกเว้นกรุงเทพมหานคร ขึ้นตรงอยู่ในบังคับบัญชาของผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดนั้น ๆ (กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ พ.ศ. 2549)

ปัจจุบันจังหวัดบึงกาฬ มีวัดรวมจำนวนทั้งสิ้น 824 วัด และสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ มีผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด (ผู้อำนวยการระดับสูง) เป็นผู้บริหารขึ้นตรงต่อผู้ว่าราชการจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ในการศึกษาวิเคราะห์และรายงานข้อมูลสารสนเทศด้านพระพุทธศาสนา เพื่อกำหนดนโยบายในระดับจังหวัด รวมทั้งเสนอแนะ แนวทางแก้ไข ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบาย แผนงาน โครงการของหน่วยงานในการดูแลของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด รวมทั้งรายงานผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบหน้าที่ นอกจากนี้มีทั้งส่งเสริมดูแลรักษาและทำนุบำรุง ศาสนสถาน ศาสนวัตถุในจังหวัด รวมทั้งการประสานงาน และสนับสนุนค้ำครองพระพุทธศาสนาในจังหวัด แต่เนื่องจากสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ ได้รับงบประมาณในการดำเนินโครงการต่าง ๆ จากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งได้รับการจัดสรรงบประมาณในแต่ละปีจำนวนจำกัด บางโครงการจำเป็นต้องใช้เงินบริจาคจากจิตศรัทธาของประชาชนทั่วไปในการดำเนินงานโครงการ โดยมีการเปลี่ยนนโยบายทำให้แผนและการปฏิบัติงานเป็นไปไม่ต่อเนื่องและภัยคุกคามจากลัทธิและศาสนาอื่นทำให้เจ้าหน้าที่สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดชัยภูมิทำหน้าที่สนองงานคณะสงฆ์ได้ไม่ทั่วถึง (สถาบันพระสังฆาธิการ, 2555)

หลักกัลยาณมิตรธรรม ซึ่งเป็นองค์คุณของกัลยาณมิตรเป็นคุณสมบัติของมิตรดีหรือมิตรแท้คือท่านที่คบหรือเข้าหาแล้วจะเป็นเหตุให้เกิดความดีงามและความเจริญ ในที่นี้มุ่งเอามิตรประเภทครูหรือพี่เลี้ยงเป็นสำคัญ คือเมื่อท่านเข้าหาแล้วเป็นเหตุให้เกิดความดีงามและในที่นี้มุ่งเอามิตรประเภทครูหรือพี่เลี้ยงเป็นสำคัญ จึงมีความสำคัญต่อการสนองงานคณะสงฆ์เป็นอย่างยิ่ง เพราะเมื่อสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬนำหลักกัลยาณมิตรธรรมไปประยุกต์ใช้ในการสนองงานคณะสงฆ์ ก็จะช่วยในการพัฒนาการสนองงานคณะ

สงฆ์ของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬให้ดียิ่งขึ้นได้ (กองแผนงาน กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) อย่างไรก็ตามพระสังฆาธิการนับเป็นบุคลากรทางพระพุทธศาสนาที่สำคัญ เริ่มตั้งแต่ระดับวัดซึ่งมีเจ้าอาวาสเป็นผู้บริหารจัดการวัด มีเจ้าคณะพระสังฆาธิการระดับตำบล อำเภอ จังหวัด และภาค ทำหน้าที่ปกครองให้เป็นไปตามพระธรรมวินัยในฐานะผู้มีหน้าที่ในการปกครองและการบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะบ่งชี้ความสำเร็จในการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนถาวรสืบไป ดังคำกล่าวที่ว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ จะรุ่งเรืองสืบไป ก็ด้วยการอาศัยพระสังฆาธิการเป็นสำคัญ เนื่องจากพระสังฆาธิการเป็นผู้ใกล้ชิดประชาชน โดยเฉพาะพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสซึ่งเป็นที่เคารพเลื่อมใสของประชาชน และมีบทบาทโดยตรงต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้ดำรงสืบไป (นลินรัตน์ ศิริดิลลภภัทร์, 2557)

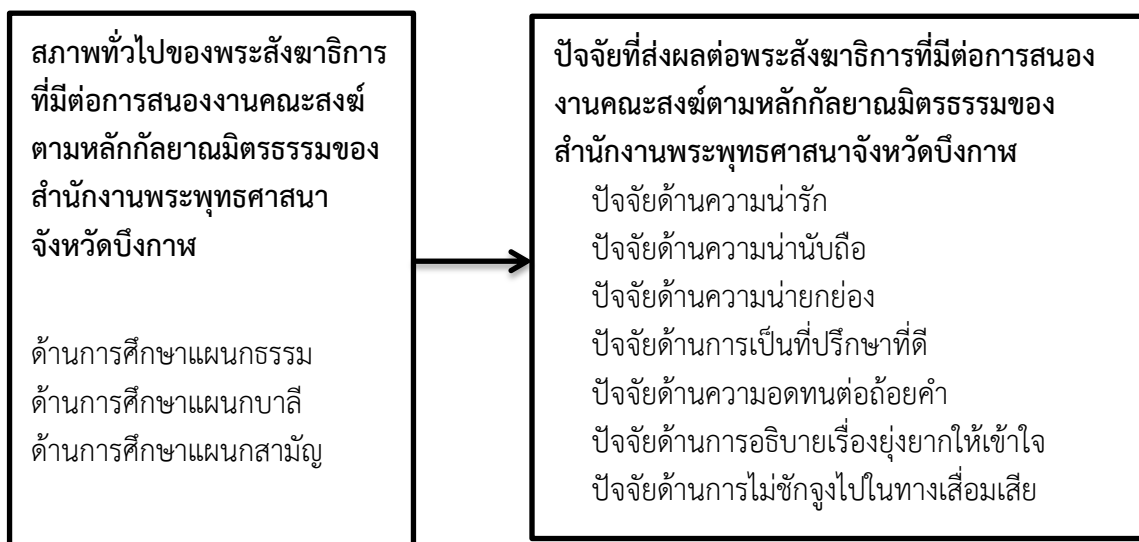
ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า หลักกัลยาณมิตรธรรม นั้น เป็นหลักธรรมที่สำคัญที่สามารถนำมาปรับใช้ให้เข้ากับงานสนองงานคณะสงฆ์และรัฐของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดชัยภูมิให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้นได้ เพื่อเป็นสำรวจเบื้องต้น จึงสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อพระสังฆาธิการที่มีต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ” ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปใช้เป็นแนวนโยบายในการพัฒนาสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของพระสังฆาธิการที่มีต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพระสังฆาธิการที่มีต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาพระสังฆาธิการที่มีต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อพระสังฆาธิการที่มีต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงผสมผสาน โดยใช้วิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พระสังฆาธิการจังหวัดบึงกาฬ จำนวน 2,209 รูป (ข้อมูลจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจังหวัดบึงกาฬ, 2552)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พระสังฆาธิการจังหวัดบึงกาฬ จำนวน 2,209 รูป และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรการคำนวณของ (Taro Yamane) ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พระสังฆาธิการจังหวัดบึงกาฬ จำนวน 249 รูป (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2552)

1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้โดยการสัมภาษณ์ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ได้จากการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง พิจารณาจากความสามารถในการให้ความรู้ และประสบการณ์ ประกอบด้วย ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจังหวัดบึง เจ้าอาวาส จำนวน 10 รูป/คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามใช้สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณและแบบสัมภาษณ์ ใช้สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยดำเนินการ ดังนี้

แบบสอบถาม (การวิจัยเชิงปริมาณ) ส่วนประกอบของแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของพระสังฆาธิการที่มีต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพระสังฆาธิการที่มีต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ และ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาพระสังฆาธิการที่มีต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ

3. ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

การสร้างเครื่องมือเชิงปริมาณที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้ (1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างแบบสอบถาม (2) กำหนดขอบเขตของคำถาม และโครงสร้างของแบบสอบถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดการวิจัย นำเสนอที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ (3) นำแบบสอบถามฉบับร่างที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง และ (4) ตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่แก้ไขและผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทำการทดสอบ จำนวน 40 รูป กับประชากรที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในพระสังฆาธิการในจังหวัดอุดรธานี จากนั้นนำมาทดสอบความเชื่อมั่นโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ที่ระกบความเชื่อมั่น 0.802 โดยใช้วิธีของ Cronbach จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงสมบูรณ์แล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดต่อไป

แบบสัมภาษณ์ (การวิจัยเชิงคุณภาพ) แบบสัมภาษณ์ออกเป็น 1 ส่วน ดังนี้ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง เพื่อใช้สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก เสริมการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อต้องการให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาพระสงฆ์ในการที่มีต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตตรธรรมของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ ใช้สำหรับการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้

4. ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์

การสร้างเครื่องมือเชิงคุณภาพที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้ (1) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมวิเคราะห์เป็นข้อมูลคำถามเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบในเรื่องแนวทางการพัฒนาพระสงฆ์ในการที่มีต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตตรธรรมของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ (2) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาวางโครงสร้างแบบสัมภาษณ์โดยกำหนดขอบเขตเนื้อหาครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามกรอบแนวคิดของการวิจัย และขอคำแนะนำจากที่ปรึกษาเพื่อความสะดวกในประเด็นและเนื้อหาในแบบสัมภาษณ์ยิ่งขึ้น (3) พัฒนาแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยยิ่งขึ้น และใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและข้อเท็จจริงที่จะนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ในลำดับต่อไป และ (4) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างแล้วนำเสนอให้ที่ปรึกษาตรวจสอบและนำไปปฏิบัติในภาคสนามต่อไป

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม มีขั้นตอนดังนี้ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามนำแบบสอบถามที่ผ่านการพัฒนาและปรับปรุงจนมีคุณภาพในระดับที่ยอมรับได้ไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และผู้ช่วยวิจัยซึ่งผู้วิจัยขอความร่วมมือจากพระสงฆ์จังหวัดบึงกาฬ ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัยเครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นตอน และวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนแก่ผู้ช่วยวิจัย 2) การขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม และทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง 3) ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลนำเสนอพระสงฆ์จังหวัดบึงกาฬ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ 4) แจกจ่าย และเก็บแบบสอบถามจากประชากร กลุ่มตัวอย่าง 5) รับแบบสอบถามกลับคืน ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนสมบูรณ์แล้วไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัย ในลักษณะการวิจัยเอกสาร ได้แก่ ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากเอกสาร หนังสือ ตำรา ที่เป็นแนวคิดทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาพระสงฆ์ในการที่มีต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตตรธรรมของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยประสานงาน เพื่อขออนุญาตกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลทางโทรศัพท์ แล้วเดินทางไปตามวันเวลาที่นัดหมาย ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยแนะนำตนเอง สร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยกับผู้ถูกสัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ แล้วดำเนินการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่มพูดคุยอย่างเป็นกันเองตามแนวทางการสัมภาษณ์ที่วางไว้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงทัศนะของตนเองอย่างเต็มที่

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำการประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก

แบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สภาพทั่วไปของพระสงฆ์ที่มีต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดบึงกาฬ โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประกอบการอภิปรายผล 2) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพระสงฆ์ที่มีต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับขั้น ประกอบการอภิปรายผล 3) การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางการพัฒนาพระสงฆ์ที่มีต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยคัดเลือกและจำแนกข้อมูล จัดระเบียบข้อมูลให้เป็นระบบ จัดทำบรรณานุกรมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลไปเขียนเป็นรายงานตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยต่อไป

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ เอกสาร หนังสือ ตำรา โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาพระสงฆ์ที่มีต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ 2) วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาเป็นกรอบแนวคิดในแนวทางการพัฒนาพระสงฆ์ที่มีต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ 3) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้การสรุปความ และการตีความ และนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาพระสงฆ์ที่มีต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ

สรุปผลการวิจัย

1) สภาพทั่วไปของพระสงฆ์ที่มีต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ

ผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปของพระสงฆ์ที่มีต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ สามารถสรุปดังตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 สภาพทั่วไปของพระสงฆ์ที่มีต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ

ทั่วไปของพระสงฆ์ที่มีต่อการสนองงานคณะสงฆ์	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการศึกษาแผนกธรรม	3.01	0.64	ปานกลาง
ด้านการศึกษาแผนกบาลี	3.02	0.74	ปานกลาง
ด้านการศึกษาแผนกสามัญ	3.05	0.72	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.06	0.52	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพทั่วไปของพระสงฆ์ที่มีต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.06$)

S.D.=0.52) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการศึกษาแผนกสามัญ ($\bar{X}=3.05$ S.D.=0.72) ด้านการศึกษาแผนกบาลี ($\bar{X}=3.02$ S.D.=0.74) และด้านการศึกษาแผนกธรรม ($\bar{X}=3.01$ S.D.=0.64) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพระสังฆาธิการที่มีต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพระสังฆาธิการที่มีต่อการสนองงานคณะสงฆ์	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ปัจจัยด้านความน่ารัก	3.02	0.62	ปานกลาง
ปัจจัยด้านความน่านับถือ	3.04	0.76	ปานกลาง
ปัจจัยด้านความน่ายกย่อง	3.01	0.78	ปานกลาง
ปัจจัยด้านการเป็นที่ปรึกษาที่ดี	3.07	0.68	ปานกลาง
ปัจจัยด้านความอดทนต่อถ้อยคำ	3.03	0.45	ปานกลาง
ปัจจัยด้านการอธิบายเรื่องยุ่งยากให้เข้าใจ	3.06	0.58	ปานกลาง
ปัจจัยด้านการไม่ชักจูงไปในทางเสื่อมเสีย	3.01	0.48	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.02	0.78	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพระสังฆาธิการที่มีต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.02$ S.D.=0.78) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ปัจจัยด้านการเป็นที่ปรึกษาที่ดี ($\bar{X}=3.07$ S.D.=0.68) ปัจจัยด้านการอธิบายเรื่องยุ่งยากให้เข้าใจ ($\bar{X}=3.06$ S.D.=0.58) ปัจจัยด้านความน่านับถือ ($\bar{X}=3.04$ S.D.=0.76) ปัจจัยด้านความอดทนต่อถ้อยคำ ($\bar{X}=3.03$ S.D.=0.45) ปัจจัยด้านความน่ารัก ($\bar{X}=3.02$ S.D.=0.62) ปัจจัยด้านความน่ายกย่อง ($\bar{X}=3.01$ S.D.=0.78) และปัจจัยด้านการไม่ชักจูงไปในทางเสื่อมเสีย ($\bar{X}=3.01$ S.D.=0.48) ตามลำดับ

2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อพระสังฆาธิการที่มีต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อพระสังฆาธิการที่มีต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ สามารถสรุปดังตาราง ดังนี้

ตารางที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพระสังฆาธิการที่มีต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ (Multiple Regression analysis)

ลำดับตัวแปรที่ได้ รับการคัดเลือก	B	S.E.	Beta	t	P-value	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
ค่าคงที่	2.820	2.363		2.336	.282		
ปัจจัยด้านความน่ารัก (X_1)	.435	.525	.437	.638	.524	.002	5.342
ปัจจัยด้านความน่านับถือ (X_2)	.313	.795	.251	.268	.789	.001	4.252
ปัจจัยด้านความน่ายกย่อง (X_3)	.225	.090	.629	4.730	.000*	.062	6.075

ปัจจัยด้านการเป็นที่ปรึกษา ที่ดี (X ₄)	.364	1.271	.202	.129	.000*	.000	2.926
ปัจจัยด้านความอดทนต่อ ถ้อยคำ (X ₅)	.511	.863	.363	.476	.000*	.002	7.403
ปัจจัยด้านการอธิบายเรื่อง ยุ่งยากให้เข้าใจ (X ₆)	.545	.457	.432	.467	.000*	.003	3.541
ปัจจัยด้านการไม่ชักจูงไป ในทางเสื่อมเสีย (X ₇)	.326	.453	.327	.471	.000*	.002	2.527

$SE_{est} = \pm .30576$ $R = .798$; $R^2 = .638$; $Adj. R^2 = .629$; $F = 95.318$; $p\text{-value} = 0.001$

* statistically significant at the .05 level.

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพระสงฆ์ที่มึต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ อย่างมีนัยสำคัญอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ปัจจัยด้านการอธิบายเรื่องยุ่งยากให้เข้าใจ (X₆) ปัจจัยด้านความอดทนต่อถ้อยคำ (X₅) ปัจจัยด้านการเป็นที่ปรึกษาที่ดี (X₄) ปัจจัยด้านการไม่ชักจูงไปในทางเสื่อมเสีย (X₇) และปัจจัยด้านความน่ายกย่อง (X₃) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .545 .511 .364 .326 และ .225 ตามลำดับ และปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อพระสงฆ์ที่มึต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ ได้แก่ ปัจจัยด้านความน่ารัก (X₁) ปัจจัยด้านความน่านับถือ (X₂) ตามลำดับ ทั้ง 2 ปัจจัยรวมพยากรณ์ปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อพระสงฆ์ที่มึต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ ได้ร้อยละ 62.9%

3) แนวทางการพัฒนาพระสงฆ์ที่มึต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ

ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาพระสงฆ์ที่มึต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ สามารถสรุปได้ดังนี้

จำเป็จะต้องจัดตั้งกลุ่มไลน์งานคณะสงฆ์เพื่อใช้เป็นช่องทางติดต่อประสานงานระหว่างคณะสงฆ์และสำนักงานพระพุทธศาสนา เพื่อให้การติดต่อสื่อสารเกิดความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รู้จักโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาผ่านสื่อต่าง ๆ ให้มากยิ่งขึ้น สร้างความมั่นคงแก่สถานภาพครูสอนและจัดโครงสร้างการบริหาร มีการชี้แจงรายละเอียดตัวชี้วัดในคำรับรองการปฏิบัติราชการให้เจ้าหน้าที่ ำเนนเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติงานทุกงาน ประสานงานเป็นหนังสือราชการและประสานด้วยตนเองพร้อมคณะสงฆ์ในกรณีเกิดข้อร้องเรียนอย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

สภาพทั่วไปของพระสงฆ์ที่มึต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.06$ S.D.=0.52) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการศึกษาแผนกสามัญ ($\bar{x} = 3.05$ S.D.=0.72) ด้านการศึกษาแผนกบาลี ($\bar{x} = 3.02$ S.D.=0.74) และด้านการศึกษาแผนกธรรม ($\bar{x} = 3.01$ S.D.=0.64) ตามลำดับ ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของคำนวน ไทยอัฐวิถิ (2555) ได้ทำการวิจัย เรื่อง “ศึกษาความเป็นกัลยาณมิตรของอาจารย์ตามความคิดเห็นของ

นิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นกัลยาณมิตรของอาจารย์ ตามความคิดเห็นของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตนครราชสีมา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพระสงฆ์ในการที่มีต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.02$ S.D.=0.78) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ปัจจัยด้านการเป็นที่ปรึกษาที่ดี ($\bar{X}=3.07$ S.D.=0.68) ปัจจัยด้านการอธิบายเรื่องยุ่งยากให้เข้าใจ ($\bar{X}=3.06$ S.D.=0.58) ปัจจัยด้านความน่าเชื่อถือ ($\bar{X}=3.04$ S.D.=0.76) ปัจจัยด้านความอดทนต่อถ้อยคำ ($\bar{X}=3.03$ S.D.=0.45) ปัจจัยด้านความน่ารัก ($\bar{X}=3.02$ S.D.=0.62) ปัจจัยด้านความน่ายกย่อง ($\bar{X}=3.01$ S.D.=0.78) และปัจจัยด้านการไม่ชักจูงไปในทางเสื่อมเสีย ($\bar{X}=3.01$ S.D.=0.48) ตามลำดับของ วิไลรัตน์ พุกษาภิรมย์ (2547) ได้วิจัยเรื่อง “ความเป็นกัลยาณมิตรของผู้ประณายนอกตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับความเป็นกัลยาณมิตร คือ การคบมิตรแท้ มิตรเทียม การคบบัณฑิต กัลยาณมิตรธรรม พรหมวิหารธรรม สปัจริยธรรม สังคหวัตถุและโยนิโสมนสิการ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นว่า สถานศึกษามีความรู้สึกเครียดก่อนการประณายนอก ร้อยละ 80 ระหว่างการประณายนอกมีความรู้สึกสบายใจ เข้าใจบทบาทของผู้ประณายนอก ร้อยละ 95 และหลังการประณายนอกมีความรู้สึกสบายใจ และได้รับประโยชน์จากการให้คำแนะนำของผู้ประณายนอก ร้อยละ 98 โดยผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 100 ให้ความสำคัญด้านวิญญูของผู้ประณายนอก และต้องมีความรู้ มีประสบการณ์ทางการศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี ขึ้นไป ผู้บริหารสถานศึกษามีความคาดหวังและความคิดเห็นต่อตัวผู้ประณายนอกในความเป็นกัลยาณมิตรอยู่ในระดับมากที่สุดทุกรายการ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพระสงฆ์ในการที่มีต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ อย่างมีนัยสำคัญอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ปัจจัยด้านการอธิบายเรื่องยุ่งยากให้เข้าใจ (X6) ปัจจัยด้านความอดทนต่อถ้อยคำ (X5) ปัจจัยด้านการเป็นที่ปรึกษาที่ดี (X4) ปัจจัยด้านการไม่ชักจูงไปในทางเสื่อมเสีย (X7) และปัจจัยด้านความน่ายกย่อง (X3) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .545 .511 .364 .326 และ .225 ตามลำดับ และปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อพระสงฆ์ในการที่มีต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ ได้แก่ ปัจจัยด้านความน่ารัก (X1) ปัจจัยด้านความน่าเชื่อถือ (X2) ตามลำดับ ทั้ง 2 ปัจจัยร่วมพยากรณ์ ปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อพระสงฆ์ในการที่มีต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ ได้ร้อยละ 62.9% ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุภัทรมาศ จริยเวชชีวัฒนา (2547) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล” ผลการวิจัยพบว่า เทศบาลตำบลบ้านฉางมีความเสมอภาคและกระจายการพัฒนาอย่างทั่วถึง ไม่มีการเลือกปฏิบัติและได้จัดตั้งคณะกรรมการการชุมชนร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาและในเรื่องของการจัดซื้อจัดจ้างกระบวนการต่าง ๆ ส่วนใหญ่ มีความเปิดเผยตรงไปตรงมา พบว่ามีปัญหาในเรื่องของคณะกรรมการชุมชนที่ได้รับการแต่งตั้งเข้ามานั้น บางคนไม่เห็นแก่ประโยชน์ของชุมชนแต่เข้ามาเพื่อหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง

จำเป็นจะต้องจัดตั้งกลุ่มไลน์งานคณะสงฆ์เพื่อใช้เป็นช่องทางติดต่อประสานงานระหว่างคณะสงฆ์และสำนักงานพระพุทธศาสนา เพื่อให้การติดต่อสื่อสารเกิดความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รู้จักโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาผ่านสื่อต่าง ๆ ให้มากยิ่งขึ้น สร้างความมั่นคงแก่สถานภาพครูสอนและจัดโครงสร้างการบริหาร มีการชี้แจงรายละเอียดตัวชี้วัดในคำรับรองการปฏิบัติราชการให้เจ้าหน้าที่ ณะแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติงานทุกงาน ประสานงานเป็นหนังสือราชการและประสานด้วย

ตนเองพร้อมคณะสงฆ์ในกรณีเกิดข้อร้องเรียนอย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เฉลิมชัย สมท่า (2547) ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้ปฏิบัติงานการสอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย” ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้ปฏิบัติการสอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 คิดเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ หลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่า และความโปร่งใส

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อพระสังฆาธิการที่มีต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ” สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ ดังนี้

- 1) จัดตั้งกลุ่มไลน์งานคณะสงฆ์
- 2) ช่องทางติดต่อประสานงาน
- 3) การติดต่อสื่อสารเกิดความรวดเร็ว
- 4) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน
- 5) สร้างความมั่นคงแก่สถานภาพ
- 6) จัดโครงสร้างการบริหาร
- 7) ชี้แจงรายละเอียดตัวชี้วัดในคำรับรองการปฏิบัติราชการให้เจ้าหน้าที่
- 8) แนะนำเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติงานทุกงาน
- 9) ประสานงานเป็นหนังสือราชการและประสานด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อพระสังฆาธิการที่มีต่อการสนองงานคณะสงฆ์ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมของสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ” สามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สำนักงานพระพุทธศาสนา ควรมีคู่มือการปฏิบัติงานในแต่ละงาน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการสนองงานคณะสงฆ์

1.2 ควรมีการอบรมเจ้าหน้าที่สำนักงานพระพุทธศาสนาให้เกิดความรู้ ความเข้าใจถึงหลักกัลยาณมิตรธรรม คือ คุณลักษณะของบุคคลที่เข้าหาผู้อื่นแล้วจะเป็นเหตุให้เกิดความดีงามและความเจริญ การอธิบายเรื่องยุ่งยากให้เข้าใจ และการไม่ชักจูงไปในทางเสื่อมเสีย

1.3 ควรสร้างวัฒนธรรมขององค์กรสำนักงานพระพุทธศาสนาที่เอื้อต่อการสนองงานคณะสงฆ์และรัฐ เช่น การกำหนดระเบียบ หรือคำสั่งของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติที่วางแนวปฏิบัติให้เจ้าหน้าที่สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดชัยภูมิดำเนินงานสนองงานคณะสงฆ์ด้วยความรวดเร็ว เรียบร้อย และราบรื่นมากยิ่งขึ้น การแก้ไขปรับปรุงระเบียบ หรือคำสั่งของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติให้มีความทันสมัยกับการสนองงานคณะสงฆ์

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

หากมีการวิจัยเกี่ยวกับการสนองงานคณะสงฆ์ในครั้งต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอแนะการดำเนินการวิจัยในลักษณะ ดังต่อไปนี้

2.1 ควรศึกษากลุ่มตัวอย่างจากพระสงฆ์ทั้งฝ่ายมหานิกายและฝ่ายธรรมยุต รวมไปถึงหน่วยงานภาครัฐ หรือองค์กรพระพุทธศาสนาอื่น เพื่อศึกษาข้อมูลการสนองงานที่เหมือนกัน หรือแตกต่างจากการวิจัยครั้งนี้

2.2 ศึกษาการนำพุทธธรรมอื่นที่เกี่ยวข้องกับการสนองงานคณะสงฆ์ เช่น ภาวนา 4 พละ 5 สังคหวัตถุ 4 ปฏิสังขาร 2 อธิษฐานธรรม 4 เพื่อนำมาเปรียบเทียบผลการวิจัยในครั้งนี้และการวิจัยในครั้งต่อไป เพื่อให้เกิดประสิทธิผลอย่างยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กองแผนงาน กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *คู่มือพระสงฆ์ว่าด้วยพระราชบัญญัติ กฎระเบียบ และคำสั่งของคณะสงฆ์*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กัลยา วานิชย์บัญชา.(2552). *การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Window* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดา.
- คำนวน ไทยอัฐวิถิ. (2555). *ศึกษาความเป็นกัลยาณมิตรของอาจารย์ตามความคิดเห็นของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เฉลิม สมท่า. (2547). *“การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูปฏิบัติการสอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นลินรัตน์ ศิริดิลลภักดิ์. (2556). *บัญชีรายละเอียดเงินอุดหนุนอุปถัมภ์นิตยภัตพระสงฆ์ พระสมณศักดิ์ และพระเปรียญ ประจำปีงบประมาณ 2547*. บึงกาฬ: สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดบึงกาฬ.
- วีโลรัตน์ พงกษากิริมย์. (2547). *ความเป็นกัลยาณมิตรของผู้ประเมินภายนอกตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุภัทรมาศ จริยเวชช์วัฒนา.(2547). *การบริหารจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านฉาง*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทที่ไม่มีการตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เสฐียรพงษ์ วรรณปก ราชบัณฑิต. (2545). *ประวัติสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สถาบันพระสงฆ์การศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2555). *คู่มือพระสงฆ์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics an introductory analysis*. New York Harper & Row.